

**ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

СТАНОВИЩЕ

от

Министерския съвет на Република България

по

конституционно дело № 6 от 1999 г.

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

С определение на Конституционния съд от 30 април 1999 г. сме конституирани като заинтересувана страна по конституционно дело № 6 от 1999 г. и ни е предоставена възможност да представим писмено становище по делото.

В искането на групата народни представители, допуснато за разглеждане по същество с посоченото определение, се твърди, че Споразумението между Република България и Организацията на Северноатлантическия договор за транзитно преминаване през въздушното пространство на Република България на въздухоплавателни средства на НАТО в рамките на операцията "Съюзна сила", съставено от вербална нота на НАТО № 99/478 от 28 април 1999 г. и вербална нота на Министерството на външните работи на Република България № 55-07-310 от 28 април 1999 г. и анексите и приложенията към тях, не съответства на Конституцията на Република България, тъй като противоречи на чл. 18, ал. 3, чл. 84, т. 10, чл. 1, ал. 3 във връзка с ал. 1 и чл. 84, т. 11 от Конституцията на Република България.

1. Относно твърденията за нарушаване на суверенитета на българската държава като основен конституционен принцип и за несъответствие на споразумението с чл. 1, ал. 3 във връзка с ал. 1 и чл. 18, ал. 3 от Конституцията на Република България

В искането се твърди, че споразумението нарушава държавния суверенитет, тъй като в анекс № 1 се предоставя неограничен 24-часов достъп до определените от НАТО зона/зони от суверенното въздушно пространство на Република България. Също според искането чл. 9 от споразумението, съгласно който на НАТО се разрешава да оперира със свои собствени телекомуникации, както и да използва безплатно част от електромагнитния спектър на Република България, противоречи на чл. 18, ал. 3 от Конституцията, който предвижда, че държавата осъществява суверенни права върху радиочестотния спектър и позициите на геостационарната орбита, определени за Република България с международни споразумения.

Считаме, че тези твърдения не могат да бъдат споделени. Съгласно чл. 1, ал. 2 от Конституцията държавната власт се осъществява от народа непосредствено и чрез органите, предвидени в тази Конституция. Допускането на транзитното преминаване на въздухоплавателните средства на НАТО през въздушното пространство на страната съгласно сключеното споразумение става при условията и реда, предвидени в него. Компетентността на Народното събрание да ратифицира със закон международния договор, разрешаващ транзитното преминаване през въздушното пространство, е израз именно на суверенитета на българската държава. Всички международни договори, които се сключват между субектите на международното право, са израз на техния суверенитет, а не на отказ от него.

Както е посочено в Решение № 6 на Конституционния съд от 1994 г., Народното събрание упражнява компетентността си при цялостна преценка на интересите на страната с оглед на географското ѝ положение, конкретната геополитическа обстановка, международните задължения на държавата и др. Точно преценените и установени държавни интереси (при съображения за конституционност, законност и целесъобразност) са ръководното начало за даване на разрешение по чл. 84, т. 11 и при ратифицирането на международен договор по чл. 85, ал. 1, т. 1 от Конституцията.

Държавните органи осъществяват суверенните права на държавата при определените в Конституцията и законите условия и ред. Суверенните права на държавата безспорно са права, които не могат да бъдат прехвърляни и отчуждавани, но това не означава, че държавата чрез своите органи и при условията и по реда, предвидени в Конституцията и законите, няма право да разрешава използването на обекти и да дава разрешения за дейности, върху които упражнява суверенни права. В такъв смисъл е и изричният текст на чл. 18, ал. 5 от Конституцията, съгласно който условията, при които държавата дава разрешения за използване на радиочестотния спектър, се уреждат със закон, а ратифицирането на международни договори се извършва също със закон.

Според групата народни представители споразумението било за предоставяне на територия, а не за преминаване през въздушното пространство. Този свой извод те обосновават с факта, че според споразумението е предоставен неограничен 24-часов достъп до въздушното пространство, което означавало за неопределено време. Това твърдение обаче не намира опора в текстовете на споразумението. В чл. 14 в двете вербални ноти изрично е определен срокът на споразумението - до приключване на операцията "Съюзна сила" или за срок, допълнително договорен между страните.

Съгласието, което се дава със споразумението, е при конкретно определени в него условия, включващи и зоните за полет, както и при поемането на задължения за сигурността и защитата на гражданите и гражданските и военни обекти на територията на Република България (чл. 4 в двете вербални ноти).

2. Относно твърденията за несъответствие на споразумението с чл. 84, т. 10 от Конституцията на Република България

В искането се твърди, че споразумението противоречи на чл. 84, т. 10 от Конституцията, тъй като предоставянето на въздушното пространство било участие във война и правителството няма право да го склучи без да получи мандат от Народното събрание в такъв смисъл.

Споразумението урежда само и единствено условията и реда за транзитно преминаване на въздухоплавателни средства на НАТО през въздушното пространство на Република България. Паралелното съществуване на чл. 84, т. 11, съответно чл. 85, ал. 1, т. 1 от Конституцията, от една страна, и от друга, чл. 84, т. 10, дава основание да се направи извод, че Конституцията прави разлика между разрешаването на преминаването на чужди войски, съответно сключването на международен договор с военен или политически характер, и обявяването или участието във война. Споразумението не предвижда участие на Република България във война нито пряко, нито косвено, тъй като действията за предоставяне на транзитен въздушен коридор не могат да се квалифицират като обявяване или участие във война от гледна точка на международното публично право. Както е посочено в Решение № 6 на Конституционния съд от 1994 г., Народното събрание, упражнявайки изключителната си компетентност да разреши преминаването на чужди войски през територията на Република България, преценява както обстоятелствата относно

възможността чуждите войски да застрашат суверенитета или териториалната цялост, ако бъдат допуснати да преминат през територията на страната, така и обстоятелствата относно евентуални неблагоприятни последици за тези конституционни ценности, ако не бъдат допуснати.

3. Относно твърденията за несъответствие на споразумението с чл. 84, т. 11 от Конституцията на Република България

В искането се твърди, че споразумението противоречи на чл. 84, т. 11 от Конституцията на Република България, съгласно който Народното събрание разрешава пребиваването на чужди войски на територията на страната или преминаването им през нея.

Конституционният съд вече е имал повод да се произнесе по този въпрос. Както е посочено в Решение № 6 на Конституционния съд от 1999 г., при положение, че е налице ратифициран със закон от парламента международен договор с политически или военен характер, обнародван и влязъл в сила за Република България, съдържащ клаузи за преминаване на чужди войски през територията на страната, не е необходимо отделно решение на Народното събрание по чл. 84, т. 11 от Конституцията в изпълнение на договора. Следователно Конституционният съд приема, че възможността чрез международен договор при условията на чл. 85, ал. 1, т. 1 да се уредят трайни военно-политически отношения с друга държава или международна организация, включително и преминаването на техни войски през територията на страната.

Също в искането се твърди, че ратификацията като форма за утвърждаване на международни договори била свършено неподходяща за решаване на въпросите по чл. 84, т. 11, тъй като Народното събрание можело само да приеме или да отхвърли уговорените в съответното споразумение условия, което било "повече

от неприемливо" и Народното събрание във всички случаи трябвало да може само да определя тези условия. Това твърдение може да бъде квалифицирано единствено като предложение за изменение на действащата Конституцията, съгласно чл. 105, ал. 1 от която Министерският съвет ръководи и осъществява вътрешната и външната политика в съответствие с Конституцията и законите. Народното събрание няма компетенциите пряко да води преговори и да сключва международни договори, тъй като съгласно Конституцията и действащото законодателство тези права са предоставени на Министерския съвет, но в посочените в чл. 85, ал. 1 от Конституцията случаи Народното събрание има решаващата воля, тъй като обвързването на Република България с такива международни договори може да стане само след ратифицирането им със закон.

По посочените съображения считаме, че Споразумението между Република България и Организацията на Северноатлантическия договор за транзитно преминаване през въздушното пространство на Република България на въздухоплавателни средства на НАТО в рамките на операцията "Съюзна сила", съставено от вербална нота на НАТО № 99/478 от 28април 1999 г. и вербална нота на Министерството на външните работи на Република България № 55-07-310 от 28 април 1999 г. и анексите и приложенията към тях, съответства на Конституцията на Република България и **искането на групата народни представители за обявяване на несъответствието му с Конституцията е неоснователно и следва да бъде отхвърлено.**

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ

(Иван Костов)